

Jaargang 4, februari 2017
Verkoopprijs € 1,95

Natuurhus

Almelo

Foto omslag: Harry Kuiphuis, IVN

Winterlandschap langs het Lateraalkanaal

Brrr.... Wat was het koud, maar wat een mooie omstandigheden om dit te fotograferen!
Door de sneeuw wordt elk plekje een idyllisch plekje. Hier is dus wel duidelijk te zien dat ook de winter heel fotogeniek kan zijn. Laten we dus vooral genieten van elk seizoen, waarvan WIJ er in elk geval 4 hebben.

Harry Kuiphuis

Colofon:

Het Natuurhusblad is een gezamenlijke uitgave van: AstronA, Imkersvereniging 't Iemenschoe, IVN, Groei & Bloei, KNNV en Nivon.

Oplage:

900 exemplaren

Uitgave:

Februari 2017

Redactiewerkgroep:

Ron Poot - Geesje Vinke - Jurgen Foortjes - Robert van Lente - Yvonne Kuiphuis

Eindredactie:

Maartje Ahne, StraC Communicatieadvies

Vormgeving:

Jos van het Reve, Weidevogel Reclameproducties

Drukwerk:

Blad.nl

Lid worden?

Bent u enthousiast over de Stichting Natuurhus Almelo en/of één van de betrokken verenigingen? Ga naar www.natuurhusalmelo.nl/vrienden en word lid!

Heeft u een idee, vraag, artikel of foto? Neem contact op via info@natuurhusalmelo.nl.

Sluitingsdatum kopij voor het volgende nummer is 13 maart 2017.

Adres:

Tijdelijk Natuurhus, Deldensestraat 205, 7601 RT Almelo
telefoon: 0546 45 14 83 bereikbaar op maandag, dinsdag en woensdag.

Emailadressen Natuurhus Almelo

Algemeen mailadres (webmaster):	info@natuurhusalmelo.nl
Bestuur stichting Natuurhus Almelo (secretariaat):	secretaris@natuurhusalmelo.nl
Foto's en artikelen voor het Natuurhus blad:	redactie@natuurhusalmelo.nl
Aanmelden van vrijwilligers:	vrijwilliger@natuurhusalmelo.nl
Natuur- en milieueducatie scholen:	onderwijs@natuurhusalmelo.nl
Opgeven voor cursussen (zoals natuurgidsen):	cursus@natuurhusalmelo.nl
Jeugdactiviteiten Scharrelkids:	scharrelkids@natuurhusalmelo.nl
Adreswijzigingen en aanmeldingen vrienden:	ledenbeheer@natuurhusalmelo.nl

Inhoud Inhoudsopgave

Bestuur ... Egbert Plender (Natuurhus)	4
Een natuurlijke habitat voor en door bewoners ... Frank van Marle (Natuurhus)	5
Nieuws	6
Cursus Natuurouder weer van start ... Heleen Eshuis (IVN)	7
Macrofotografie ... Ron Poot (KNNV)	8
Gezoem ... Jurgen Floortjes ('t Iemenschoe)	10
Focus op waterdieren ... Eveline Stegeman-Broos (KNNV)	12
'Verschuivende posities' ... Robert van Lente (AstronA)	14
Padden overzetten in 2017 ... Wiepke van de Vliet (IVN)	16
Activiteitenkalender	17
Vlindercursus 2017 ... Jaap van de Woord (namens KNNV)	20
Groei & Bloei ... Anne Nijs (Groei & Bloei)	22
Kraanvogels kijken in Diepholz ... Martin Mulder (IVN)	24
Natuur geneest ... Pierre Marnette (KNNV)	25
Vleesch noch visch ... Martin Mulder (IVN)	26
Van de jonge natuurliefhebbers ... Lynn Smit en Yvonne Kuiphuis (IVN)	30
Elly Bruggeman, natuurouder van het eerste uur ... Jenny van Dorsten (IVN)	32
Vrienden van Natuurhus Almelo	34
Natuurhus Almelo, de zes verenigingen	35

HARDLOOPSCHOOL
DE MOOIE VROUW

De juiste STAP om fitter te worden!
Voor mannen en vrouwen
Ook voor bedrijven en instellingen

Bianca van Marle-Paus
Mooie Vrouwenweg 45, 7608 RC Almelo
www.hardloopschool-demooievrouw.nl

Nieuwe penningmeester:

Egbert Plender

Ik ben 52 jaar en woon met mijn vrouw al ruim de helft van mijn leven in Almelo. We kwamen terecht in de wijk Schelfhorst, waar ook onze drie kinderen in een prettige omgeving zijn opgegroeid. Mijn roots liggen in Kamperveen, een klein dorp onder de rook van Kampen en aan de rand van de Veluwe.

Ik ben er opgegroeid op de boerderij van mijn ouders en genoot van de ruimte en het buiten spelen en bezig zijn. Het prachtige Twentse landschap heb ik heel goed leren kennen vanaf de racefiets. Met deze grote hobby is het dubbel genieten; het werken aan je conditie en het verleggen van grenzen, maar ook het buiten zijn en het genieten van de natuur.

Voor de Stichting Natuurhus Almelo wil ik mij graag inzetten door het uitvoeren van de financiële en administratieve taken.

Ook hoop ik in de loop van de tijd goed op de hoogte te zijn van de vele activiteiten van de betrokken verenigingen. In korte tijd heb ik al gemerkt dat er veel enthousiaste vrijwilligers actief zijn.

Graag draag ik mijn steentje bij en hoop ik op een prettige en vruchtbare samenwerking.

Een natuurlijke habitat voor en door bewoners

Frank van Marle, Natuurhus

De woonomgeving houdt niet op bij je eigen voordeur of tuin, maar reikt verder. De openbare ruimte is van iedereen. Onder de noemer de Groene Loper zetten bewoners en bedrijven zich actief in voor hun eigen natuurlijke leefomgeving.

Groene beweging

Voordat ik benaderd werd vanuit de provincie om projectleider te worden voor de Groene Loper deed ik al een poging een groene beweging op gang te brengen in Almelo. Het Natuurhus en het buurtproject Idylle Almelo Noord Oost met een bloemrijke akker, bloemenlinten, bloembollen, scharrelvarkens en een geocache route zijn daar onderdeel van. Als 'trekker' van de Groene Loper in Almelo probeer ik groene initiatieven te ondersteunen en verbinden, zodat de groene beweging meer tot hun recht komt. Groen doet mensen goed. Sommige mensen zijn enigszins vervreemd van de natuurlijke habitat van de mens en dit helpt om die afstand weer een beetje kleiner te maken.

De afgelopen jaren zijn met behulp van de Groene Loper diverse groene projecten gerealiseerd, zoals Aquaponics bij het AOC. Ook zijn imkers van 't Iemenschoer en leden van Groei & Bloei voorzien van het tubinger bloemenmengsel dat goed is voor vlinders, bijen en andere insecten.

Hierdoor komen er volgend jaar meer bloemen verspreid over de hele stad. Een fietsroute langs alle groene loper projecten is in de maak.

Groene Lopers provincie Overijssel

Momenteel zijn er zes Groene Lopers in de provincie: Zwolle, Vechtdal, Deventer, Almelo, Oldenzaal en Enschede. Met de Groene Loper subsidieert de provincie groene burgerinitiatieven. In het kader van 'duurzaamheidseducatie' is geld beschikbaar gesteld. De bijdrage is deels voor het versterken van bestaande initiatieven en deels voor het op gang brengen van nieuwe initiatieven.

Meer informatie?

Kijk op: www.groenelopersoverijssel.nl.

Nieuws van het bestuur

Met ingang van december treedt Ben van Veenen (voorzitter KNNV) toe tot het bestuur van het Natuurhus.

Verder vervangt Hans Oude Luttikhuis (voorzitter 't Iemenschoer) Edwin Sarink als bestuursvoorzitter.

Bloemen voor 100-jarige bieb

Eind november 2016 vierde de bibliotheek Almelo haar 100-jarig bestaan. Het Natuurhus liet deze bijzondere gelegenheid natuurlijk niet ongemerkt voorbij gaan. De contacten met de bibliotheek zijn regelmatig en goed, dus alle reden om te zorgen voor een mooi bloemstuk. Groei & Bloei-vrijwilligers hebben hier met veel inzet en plezier aan gewerkt. De medewerkers van de bieb waren onder de indruk van het prachtige bloemstuk.

Krans voor Titus Brandsmahof

Op 22 november 2016 werd de laatste van de 20 herfstkransen, gemaakt door de mensen van Groei & Bloei, aangeboden aan de medewerkers en bewoners van het Titus Brandsmahof.

Deze kransen had de vereniging gemaakt ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de instellingen die door de vrijwilligers van de Groene Visite worden bezocht. De bewoners en medewerkers waren wederom blij verrast!

Nacht van de nacht

In een gezellige sfeer met kaarsen en lampjes werd op 29 oktober 2016 volop gekeken, informatie gevraagd en meegedaan met het

kubusspel over nachtdieren. Om 19.30 uur vertrokken de diverse groepen, elk begeleid door een deskundige gids, voor een wandeling van bijna twee uur in de Gravenallee en het bos. Onderweg werden diverse activiteiten aangeboden, ook hierbij was steeds weer een deskundige aanwezig om uitleg te geven. Voor het eerst sinds jaren was het droog, hadden we een prachtige heldere hemel en konden de mensen de sterren bekijken met de door

AstronA opgestelde telescopen. Met een batdetector werd gespeurd naar vleermuizen. Er was aandacht voor uilen; de bosuil liet zich meermaals horen!

Annie Gielens vertelde een prachtig sprookje over dieren en met een lamp en een laken werden nachtvinders (voor heel even) gevangen om ze te bekijken. Ook werd er uitleg gegeven over lichtvervuiling en de gevolgen hiervan. Na de wandeling kon men nog heerlijk nagenieten bij de infostand onder het genot van een kop warme chocolademelk en een koekje. Kinderen kregen een leuke kleurplaat en een presentje.

Ongeveer 100 mensen namen deel. Om 22.45 uur gingen wij moe, een beetje koud, maar heel tevreden naar huis.

Cursus Natuurrouder van start

Heleen Eshuis, IVN

IVN Natuurrouders zijn (groot)ouders die de leerkracht op een basisschool ondersteunen bij natuuronderwijs. Dat kunnen natuuractiviteiten in de klas zijn, maar ook activiteiten buiten, op het schoolplein, in een park of natuurgebied. Op verschillende scholen in Almelo zijn reeds vele jaren natuurrouders actief. Zo organiseren natuurrouders bijvoorbeeld diersporenexcursies, waterdierjes scheppen, kabouterpaden en vele andere leuke activiteiten. Zo brengen we kinderen op een positieve manier in contact met de natuur. Ervarend leren!

De cursus IVN Natuurrouder is een cursus van zeven bijeenkomsten van 2,5 uur en een aantal excursies en wordt voorbereid en verzorgd door een cursusteam vanuit IVN-Almelo. De cursus is op een maandagavond.

Meer informatie of aanmelden kan vóór 15 februari 2017 via cursus@natuurhusalmelo.nl. Vragen? 0546 45 14 83 (ma-di-woe)

Macrofotografie

Ron Poot, KNNV

Je ziet ze wel eens langskomen: van die prachtige foto's waar de kleinste details van een insect of bloem haarscherp te zien zijn. Hoe kun je die maken? En wat heb je daarvoor nodig? We hebben het over de wereld van macrofotografie. Macro betekent groot. Maar het gaat toch over heel kleine details...? Klopt, maar 'macro' betekent dat je het nog net met het blote oog kunt zien. Een vlieg, een druppel. Microfotografie is nog kleiner, dan heb je een microscoop nodig om het onderwerp te zien. Een cel, een bacterie. Daar gaat het nu niet over.

Voor de mooiste resultaten van macrofotografie zijn er speciale macrolenzen. Die kun je plaatsen op de body van bijvoorbeeld een spiegelreflexcamera. Dan zit je in het duurdere segment camera's en de prijzen van die macrolenzen zijn ook niet mals. We hebben het over de 1:1 macrolenzen, dat wil zeggen: het beeld wordt onverkleind op de sensor geprojecteerd. Voor de ware liefhebber loont het wel de moeite, want je krijgt een prachtige kwaliteit: mooie scherpste en zachte achtergronden. Kenmerkend voor een macrolens is dat hij maar een heel klein gebiedje scherp heeft. Voor en achter het object vervaagt het snel en vervloeien vormen en kleuren ineen. Die onscherpte ('bokèh') maakt de foto fraai en het loeischerpe onderwerp knalt er uit. De andere kant

is, dat het een kunst op zich is om dat kleine scherpste-gebiedje goed te benutten. Al heel snel zit je er naast en heb je teveel ongewenste onscherpte. Het vereist geduld en ervaring om goed met een macrolens om te gaan. Alleen voor de echte liefhebbers dus.

Let op de millimeters

Je hebt macrolenzen van 60 mm, 100 mm, 180 mm. Hoe meer millimeters, hoe zwaarder en duurder de lens, maar ook: hoe meer afstand je kunt houden. Rond de 100 mm zijn de meest gangbare en voor de meeste plantjes en diertjes geschikt. Vergroten betekent ook: de trillingen vergroten, dus je hebt snel bewegingsonscherpte. Daarom zie je macrofotografen vaak werken van statief.

<< *Klein geaderd witje, genomen met macrolens. Voor- en achtergrond vervloeien*

Voorzetlenzen

Minder duur, maar ook minder mooi, is het gebruik van voorzetlenzen. Die draai je voor op je gewone lens en dan zorgen ze voor een bepaalde vergroting. Ook hier is de scherptediepte beperkt. Je moet goed opletten hoe je onderwerp er op staat: liefst in een plat vlak loodrecht op de kijkrichting. Voorzetlenzen zijn best prijzig, maar minder duur dan macrolenzen. Het resultaat is echter minder fraai van scherpste en achtergrond.

Tussenringen

Het goedkoopst (bij verwisselbare lenzen) zijn de tussenringen. Die plaats je tussen body en lens en je vergroot daarmee de focus. Je krijgt daardoor een detail groter in beeld. De scherptediepte is zeer gering en ook verlies je heel veel licht. Een statief is vaak onmisbaar. Een grappige variant is het gebruik van een telelens met tussenringen. Dan kun je op een redelijke afstand bijvoorbeeld libellen en vlinders goed in beeld krijgen. Een soort tele-macro dus.

Dagpauwoog, genomen met compactcamera met macrostand. Veel scherptediepte met daardoor onrustige voor- en achtergrond

Compactcamera met macrofunctie

Heel anders is het gebruik van een compactcamera met een macrofunctie. Je hoeft geen lens te wisselen, alleen het knopje op je toestel te verdraaien naar de macrostand. Geen extra kosten, het zit er allemaal al in en de prijzen van compactjes zijn te overzien. Het verschil met macrolenzen is dat je veel dichterbij je onderwerp toe moet. Eigenlijk zou je het beter close-up fotografie kunnen noemen. Niet zo geschikt voor het fotograferen van schuwe diertjes, maar bloemen vliegen niet weg. Gevolg van close-up is wel dat het beeld flink vertekend, hoe dichterbij, hoe meer vervorming van de details.

Een ander verschil is, dat bij de compactcamera's de scherptediepte groot is. Er is scherpste in een groot gebied voor en achter je onderwerp. Het effect van een vervagende voor- en achtergrond dat je bij de macrolens hebt, mis je hier dus. De achtergrond wordt dan veel drukker. Dat hoeft overigens geen bezwaar te zijn. Het kan juist ook wenselijk zijn om veel voor- en achtergrond mee te krijgen. Bijvoorbeeld als je een plant of dier in zijn natuurlijke omgeving wil laten zien.

Lees meer over natuurfotografie op:
www.natuurfotografie.nl

Bijenwas

Jurgen Foortjes, 't Iemenschoer

Vroeger waren er veel kloosters waar bijen werden gehouden. Niet zozeer voor de honing, maar eigenlijk vooral voor de was. Voor de komst van de elektriciteit hadden we als verlichting het houtvuur, olielampjes en kaarsen van bijenwas. Kloosters hielden bijen voor de productie van bijenwas-kaarsen.

Nu de bijen voor langere tijd weer op de tros zitten ter overwintering, is er voor de imker weer ruimte voor andere zaken. Lezen over bijen, spullen op orde brengen voor het volgende seizoen en allerlei andere dingen waar hij in het seizoen minder tijd voor heeft omdat hij voor z'n bijen moet zorgen. Bijvoorbeeld de door het jaar heen gewonnen bijenwas zuiveren voor bijvoorbeeld nieuwe kunstraat voor de bijen of voor het maken van kaarsen.

Sinds een aantal jaren doe ik dit zelf ook. Elk jaar moeten er een aantal van de bijenraten die de bijen in hun nest bouwen, worden vernieuwd. Deze raten worden vloeibaar gemaakt in een zonnewas-smelter, een soort kast waar de wasraten door zonlicht achter glas worden verwarmd en uitgesmolten. Deze vloeibare was drupt dan door een rooster samen met de nodige honingresten in een cakeblik. Honing en was scheiden zich groten-deels in dit cakeblik en de was kan hier dan als een stuk uit worden gehaald. Dit gebeurt in de zomer zolang de buitentemperatuur en de zon dit proces toestaan.

Dan volgt er een tweede reiniging waarbij de wasblokken dit maal door verwarming in water nog een keer vloeibaar worden gemaakt. Door de was heel langzaam af te laten koelen, scheidt de was zich af van de overgebleven vuilresten. Als het blok gestold is, zitten alle vuilresten aan de onderkant van het wasblok. Deze kun je er dan gemakkelijk met de verfkrabber afkrabben, zodat je een schoon wasblok over houdt.

Kaarsen van bijenwas

Een aantal jaren geleden had ik met de kinderen op vakantie al eens kaarsen getrokken. Van parafine. Toen ik in een kerstpakket een spaghetti-bus kreeg, had ik direct het idee om kaarsen te gaan trekken van bijenwas. Ik kreeg van m'n moeder een oud weckketeltje en ging aan het experimenteren. M'n eerste kaars zag er niet uit, maar al snel kreeg ik toch behoorlijk de slag te pakken en lukte het me om toch een behoorlijke dinerkaars tot stand te brengen. Ik stond al regelmatig op markten met mijn honing, maar ook mijn kaarsen konden er gerust bij komen. Het dompelen van kaarsen is een ambachtelijk en rustgevend klusje dat ik iedereen kan aanraden.

Binnen de vereniging is er al een andere imker, Bernard die al jaren kaarsen maakt. Hij dompelt echter nooit, hij giet ze. Ook het gieten is nog wel een kunst op zich die de nodige ervaring vraagt om ze echt mooi te krijgen. Dit gieten gebeurt met siliconen-mallen. Gaandeweg ben ik ook kaarsen gaan gieten en heb ik een aantal mallen verzameld. Niet alleen voor kaarsen maar ook voor decoratieve vormen. Hoewel, meestal worden de gegoten vormkaarsen niet echt opgebrand. Er zijn allerlei vormen. Hond, kat, diverse bijenkorven, prikhaantjes en roosjes die je in een taart of een werkstuk kunt verwerken. Kerstversiering voor in de kerstboom en een bijenwas

kerststal. Soms zoals bij de Adventmarkt op de Vrije School, kunnen de kinderen zelf een kaarsje dompelen of gieten.

Bijen 'zweten' bijenwas uit wasklieren die zij aan de onderzijde van hun achterlijf hebben. Daar vloeit dan een druppeltje vloeibare was uit die stolt zodra deze aan de lucht wordt blootgesteld. Zo komen ze als kleine wasplaatjes tevoorschijn waarna ze door de bijen verder verwerkt worden tot werkbaar bouw materiaal waarmee ze hun raten bouwen. Deze was kan voor allerlei toepassingen worden verwerkt als boenwas, lippenbalsem, ingrediënt in allerlei zalven en in de geneesmiddelenindustrie. Waardevol beestje, die bij.

spelen
is ook
leren

Je kind centraal

Twentepoort Oost 10, 7609 RG Almelo
tel. 0546 545 070

www.kovdecirkel.nl

kinderdagverblijf | buitenschoolse opvang | gastouderopvang

Focus

op waterdieren

Eveline Stegeman-Broos, KNNV

Libellen, zweefvliegen, schietmotten en muggen leven langer onder water dan erboven. Veel mensen staan er niet bij stil dat deze rondvliegende insecten, die je ziet langs de waterkant, als larve in het water leven. In een serie artikelen 'Focus op waterdieren', aandacht voor deze onderwaterperiode.

Onzichtbare waterdieren

Er zijn ook tal van waterdieren die zich helemaal niet laten zien boven de waterspiegel. Ze worden onder water geboren en gaan er ook dood, onzichtbaar voor de meeste mensen. Zoetwatervlokreeften behoren bij deze groep onzichtbare waterdieren. Ze komen vaak massaal voor en verstoppen zich tussen bladeren, stenen en waterplanten. Ze horen bij de hogere schaaldieren en onderscheiden zich van de waterinsecten en spinnen door een uitwendig skelet van chitine en twee paar antennen op de kop. Ze hebben een heleboel gespecialiseerde poten. Kaakpoten en grijppoten om voedsel te vergaren, looppoten om zich over de waterbodem voort te bewegen en zwempoten om zich in de waterkolom te verplaatsen. Zoetwatervlokreeften knippen met hun kaken grof organisch materiaal, zoals bladeren en plantenresten in kleinere stukjes waardoor deze tevens beter beschikbaar komen voor andere waterdieren. Maar ook algen, kleinere waterdiertjes en dode visjes staan op het menu.

Zuurstof in het water is belangrijk

De meeste soorten zoetwatervlokreeftjes houden van zuurstofrijk water. Ze zijn dan ook vaak te vinden in stromende beken en rivieren en grotere stilstaande wateren met golfslag wat ook zorgt voor voldoende zuurstof in het water. Ze halen adem via kieuwen aan de buikzijde. De inheemse (oorspronkelijk in Nederland voorkomende soort) watervlokreeft *Gammarus fossarum* stelt de hoogste eisen aan haar leefomgeving. Ze komt alleen voor in snel stromende natuurlijke beken. Veel beken zijn vooral ten gunste van de landbouw aangepast (recht getrokken, verdiept en verbreed), waardoor de gemiddelde stroomsnelheid en daarmee het zuurstofgehalte is afgenomen. Hierdoor is deze soort erg zeldzaam geworden. Deze vlokreeft is alleen nog maar te vinden in de Limburgse beken en een enkele beek op de Veluwe. De kans om de soort *Gammarus pulex* tegen te komen, zeker in de Twentse beken, is vele malen groter. Ook deze inheemse vlokreeft houdt van zuurstofrijk water, maar stelt net wat minder eisen als *Gammarus fossarum*.

<< *Gammarus pulex* in de mosbeek

Turen in de Mosbeek

Wie de moeite neemt om eens op een mooie zonnige dag te turen in de Mosbeek bij Vasse zal al snel deze zoetwatervlokreeften kunnen spotten. Met een beetje geluk kun je er ook twee aan elkaar treffen. Vaak een groot individu boven met een kleiner exemplaar er onder. Het mannetje houdt met zijn grijppoten het vrouwtje net achter de kop vast en kan zo een aantal dagen met haar door het water zwemmen. Watervlokreeften vervellen meerdere keren per jaar om te groeien. Als het vrouwtje dan vervelt, dan draait het mannetje haar om en brengt zijn zaadcellen in haar broedbuidel. Samen met de eicellen van het vrouwtje begint daar de ontwikkeling van nieuwe zoetwatervlokreeftjes. De voortplantingssnelheid is per soort verschillend en hangt ook sterk af van de watertemperatuur en andere milieuomstandigheden.

Exoten verdringen de oorspronkelijke soorten

Er komen circa 8 soorten zoetwatervlokreeften voor in onze zoete oppervlaktewateren. De meeste soorten zijn echter niet inheems maar behoren tot de exoten die in onze wateren terecht zijn gekomen door ingrepen van de mens. *Gammarus tigrinus* (Tijgervlokreeft) komt uit Noord Amerika, en is waarschijnlijk door ballastwater

Gammarus tigrinus (Tijgervlokreeft)

Kaspische watervlokreeft (*Dikerogammarus villosus*)

van schepen en handel in exotische waterplanten in ons oppervlaktewater terechtgekomen. Nu kun je deze soort bijna overal in Nederland tegen komen. Deze exotische soort was in de jaren zeventig zeer succesvol en heeft er mede voor gezorgd dat de oorspronkelijke soorten zoetwatervlokreeften (*Gammarus pulex* en *Gammarus fossarum*) terug zijn gedrongen tot de meest bovenstroomse delen van beken. De Tijgervlokreeft, die zijn naam te danken heeft aan de donkere strepen over zijn lijf, is namelijk veel toleranter voor watervervuiling en kan zich veel sneller voortplanten dan onze inheemse soorten.

Eind jaren negentig, na het voltooiën van het Main-Donaukanaal dat het stroomgebied van de Rijn verbindt met die van de Donau, is de deur open gezet voor de Kaspische zoetwatervlokreeft *Dikerogammarus villosus*. Deze exotische soort is te herkennen aan de bultjes op de rugzijde van de laatste twee achterlijfsegmenten. Tussen de stortstenen in de oevers van de Vecht komen we nu vooral deze Kaspische vlokreeft tegen. De inheemse zoetwatervlokreeften en later ook de exotische Tijgervlokreeft uit Amerika leggen het af tegen deze grote Oost-Europese soort. Alleen rivierherstel in de vorm van het verwijderen van stortstenen, het verhogen van de stroomsnelheid en het laten meanderen van de Vecht zal nog kunnen leiden tot terugkeer van de oorspronkelijke zoetwatervlokreeften in dit riviertje.

kleding voor een actief buitenleven

heren o.a.
Culture
HV Polo
Alan Red
Cavallaro
Vanguard
PME Legend (parkeren kan in de Hagenborgh garage)

Grotestraat 104 Almelo 0546 811411

exclusive & casual clothing

Split Level

men - women

dames o.a.
Mac
Oska
HV Polo
Cavallaro
Juffrouw Jansen
Aventures des Toiles

www.splitlevel.nl

Sterrenhemel

'Verschuivende posities'

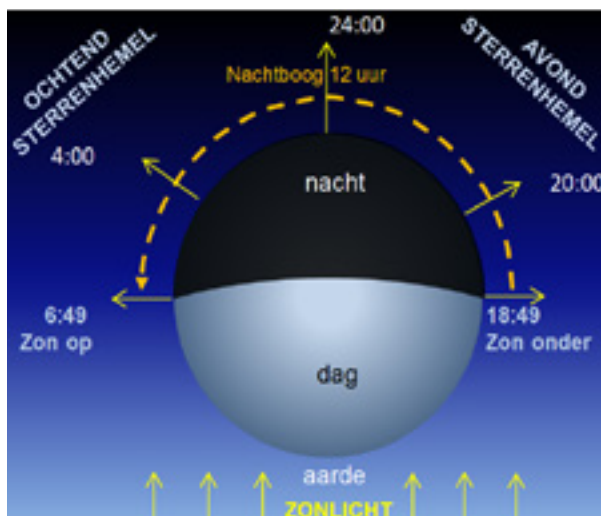
Robert van Lente, AstronA

Omdat de winternacht bijna twee keer zo lang duurt als de zomernacht, zien we 's winters veel meer sterren de zuidelijke hemel passeren dan in de zomer. Als het voorjaar begint, duren dag en nacht even lang: 'equinox'. De avondsterrenhemel om 19:00 uur ziet er ook dan heel anders uit dan de ochtendsterrenhemel om 7:00 uur. Om de sterrenhemel in de periode voor de equinox recht te doen, zijn er eigenlijk twee sterrenkoepeltjes nodig.

Dat de avondsterrenhemel er duidelijk anders uitziet dan de ochtendsterrenhemel komt door de rotatie van de aarde. In 24 uur draait de aarde één keer om zijn eigen as. Elk uur schuift ons zicht op het hemelgewelf een klein stukje op. Na 12 uur zijn we 'op de helft'. We kijken dan precies in de andere richting als 12 uur eerder. Dat is ook de reden dat we de sterrenbeelden die we 's avonds om 19:00 in het oosten zien opkomen, 's morgens om 7:00 uur in het westen zien ondergaan. De sterrenhemel van 19:00 uur verschilt dus 180 graden van de sterrenhemel om 7:00 uur.

Verschuivingen aan de sterrenhemel

De sterrenhemel die we in maart rond 19:00 uur in zuidelijke richting kunnen waarnemen, ziet er ongeveer net zo uit als de zuidelijke sterrenhemel die in het vorige Natuurhusblad was afgebeeld rond de kerstnacht om 23:00 uur.

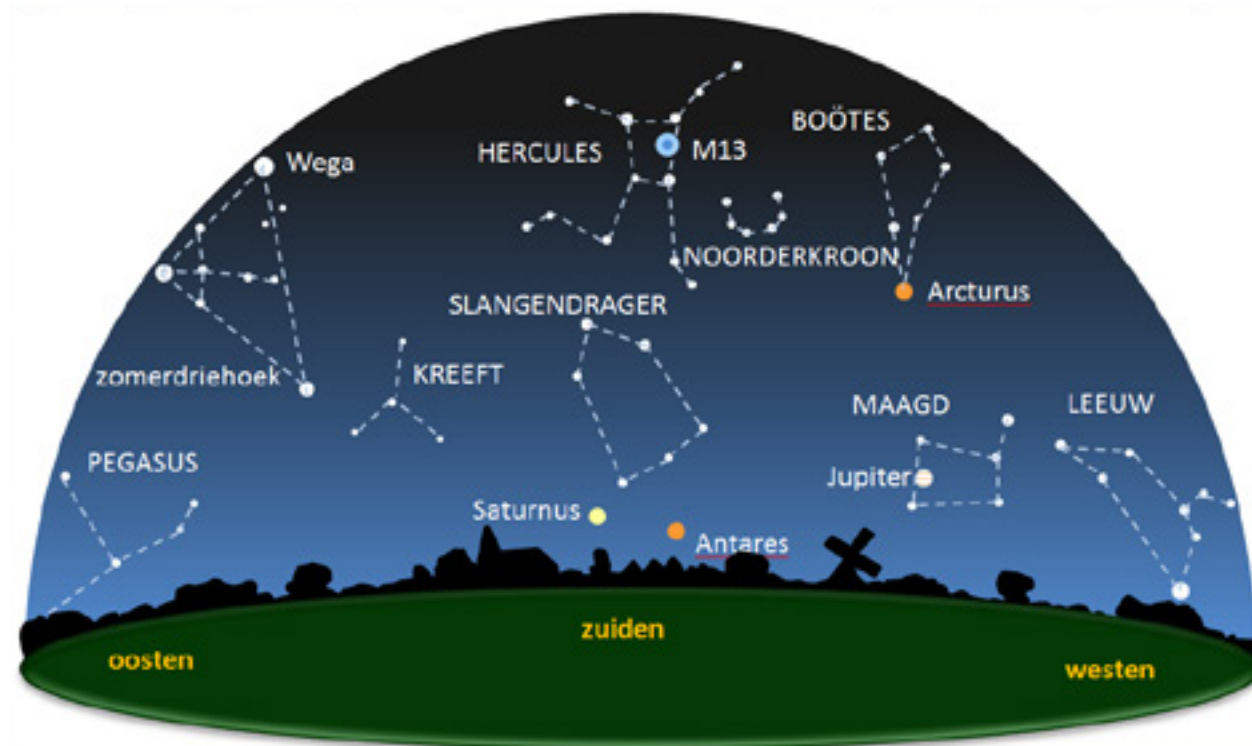
Bovenaanzicht van het zicht vanaf de aarde op de sterrenhemel op 20 maart

Zoiets vraagt natuurlijk om een uitleg. Hierbij een poging. We zijn nu ongeveer 2 maanden verder dan in december. Die 2 maanden is een zesde deel van het jaar. Aangezien de aarde in één jaar een rondje om de zon aflegt, zijn we in deze 2 maanden eveneens een zesde deel van onze omloopbaan opgeschoven. En dat geldt ook ten opzichte van de achterliggende sterrenhemel.

We kijken na 2 maanden dus een zesde deel verder. Dat betekent dat we nu dezelfde sterrenhemel een zesde deel van ons etmaal eerder zien. We zijn dus een zesde deel van die 24 uur, ofwel 4 uur, opgeschoven. Daarom ziet de sterrenhemel van begin maart om 19:00 uur er hetzelfde uit als die van eind december om 23:00 uur. Voor de afbeelding en beschrijving van de avondsterrenhemel verwijs ik dan ook eenvoudig naar het vorige Natuurhusblad van november 2016.

Ochtendsterrenhemel

De sterren aan de ochtendhemel zijn dezelfde als die we in de nazomer 's avonds kunnen zien. Het sterrenbeeld Leeuw dat 's avonds in het oosten opkomt, verdwijnt nu in het westen. De felle 'ster' in het zuidwesten is de planeet Jupiter. In het zuiden is Saturnus te zien. Veel hoger prijkt Hercules aan de hemel. M13 is een bolvormige sterrenhoop van meer dan 100.000 sterren op 25.000 lichtjaar van de aarde verwijderd. In het oosten staat 1000 keer dichterbij, op 25 lichtjaar, de heldere ster Wega. Langzaam verdwijnt deze ster in de gloed van onze helderste ster: de zon.

Ochtendsterrenhemel in maart rond 6:30 uur

Landelijke Sterrenkijkdagen 2017

Traditiegetrouw doet AstronA ook dit jaar weer mee aan de Landelijke Sterrenkijkdagen die van 3 - 5 maart gehouden worden. We staan op 4 maart met onze telescopen in de buurt van Bornerbroek. Zie ook de activiteitenkalender en onze website (in verband met de

weersituatie). Mocht het onbewolkt zijn, dan kunnen we 's avonds genieten van de prachtige kraters op de schaduwrand ('terminator') van de maan. Voor de volledigheid sluit ik mijn bijdrage af met het bekende schema van de maanfasen en wens ik u veel kijkgenot toe.

		januari	februari	maart	april	Zichtbaar
Eerste kwartier	☾	5	4	5	3	vooral 's avonds
Volle maan	☽	12	11	12	11	hele nacht
Laatste kwartier	☾	19	18	20	19	vooral 's morgens
Nieuwe maan	☾	28	26	28	26	niet zichtbaar

De maanfasen van januari - april 2017

Gespecialiseerd in spelt en desem producten

Ootmarsumsestraat 28, Almelo
Telefoon 0546 - 813211

foto: Jelger Herder, RAVON

Padden overzetten in 2017

Wiepke van de Vliet, IVN

In het voorjaar van 2016 zijn er in de avonduren op de Oude Deldensestraat door de project-groep paddentrek Nijreesbos zo'n vijfhonderd padden naar de overkant gebracht. Op het gedeelte, waar de paddentunnel zit, zie je geen padden meer oversteken. Daar maken de dieren dus gebruik van deze tunnel. De aanleg van nog vier paddentunnels staat nog steeds op ons verlanglijstje.

Komend voorjaar gaan we opnieuw padden overzetten. Wanneer de paddentrek op gang komt, dat heeft met het weer te maken. Blijft het lang koud zoals afgelopen jaar, dan ontwaken de padden in het Nijreesbos laat (maart-april) uit hun winterslaap.

De paddentrek in het Nijreesbos

Als in het vroege voorjaar (rond februari-maart) de nachttemperatuur meer dan 6° C is en het een beetje regenachtig is, lopen in het Nijreesbos meer dan duizend padden om te paren naar De Doorbraak, waar ze geboren zijn. Ze moeten dan de Oude Deldensestraat oversteken. Vooral de vrouwtjes lopen erg langzaam. Vaak zitten de ongeduldige mannetjes al op hun rug. De weg ligt daarom vaak bezaaid met platgereden padden. De paddentrek duurt meestal een paar weken.

In 2012 is er een groep mensen opgetrommeld om de dieren 's avonds een handje te helpen bij het oversteken. Soms steken er ook andere amfibieën over, zoals kikkers en salamanders. Deze dieren worden ook overgezet. In de paartijd kun je het hoge roepen van het mannetje horen (het vrouwtje geeft geen geluid). In het water

zetten de vrouwtjes de bevruchte eitjes in 2 tot 3 m lange paddensnoeren tussen waterplanten af. Na de paartijd kruipen de padden weer uit het water en zoeken hun schuilplaatsen in het Nijreesbos weer op. De eitjes komen na ongeveer een week uit, waarna in juni-juli de metamorfose (van paddenvisjes naar padden) plaatsvindt. De jonge padjes zoeken net als de volwassen padden in oktober-november een winterverblijf op om hun winterslaap te gaan houden.

Oproep

Als we in het voorjaar van 2017 nog meer padden willen redden, dan zou het fijn zijn als we de overstekende padden ook vroeg in de ochtend kunnen helpen met oversteken. Daarvoor zijn meer mensen nodig dan de huidige groep heeft. Wilt u ons helpen bij het overzetten 's avonds en/of 's morgens?

U kunt ons bellen of mailen:

- Elma Bartels elmajan@kpnmail.nl of elmajan@hetnet.nl of
- Wiepke van de Vliet wiepkevandevliet@planet.nl of tel. 0546 43 39 34.

Activiteiten

De zes verenigingen hebben samen een heel gevarieerd en breed activiteitenaanbod voor hun leden (samen bijna 1.000) en belangstellend publiek. Zo heeft het NIVON een leeskring en er zijn werkgroepen fotografie, olieverf-schilderen, patchwork/quiltten en tekenen/schilderen. In deze groepen staat het gezamenlijk bezig zijn met de hobby centraal, soms wordt iemand uitgenodigd voor het geven van instructie. Groei & Bloei organiseert onder andere lezingen over tuinonderwerpen en excursies naar fraaie tuinen. Het KNNV verricht veel veldonderzoek naar planten en dieren. Bijenvereniging 't Iemenschuur geeft informatie over het houden van bijen, AstronA geeft educatie op het gebied van de sterrenkunde en IVN schenkt veel aandacht aan educatie over duurzaamheid, natuur en milieu.

(Vertrek)adressen activiteitenkalender:

Beeklustpark:	Kinderboerderij/Stadsboerderij/Park: parkeren bij Ledeboerslaan 3, Almelo
Canisius:	Langs het Slot tussen Canisius en firma Toon Langeveld
Nivon-nus:	Smetanastraat 55A, Almelo
Ootmarsum:	Parkeerplaats hoek Oldenzaalsestraat en Wolfheze
Oude weverij:	Sluiskade NZ 14, Almelo
Schelfhorst:	Winkelcentrum Schelfhorst, Ingang oostzijde (optiek)
De Schouw:	Kerkplein 3, Almelo
Tijdelijk Natuurhus:	Deldensestr. 205, Almelo
Zwembad:	Het Sportpark, Sluiskade NZ 126, Almelo
Hagenborgh:	Tussen Wok en Action
Krikkenhaar:	Krikkenhaar 11, Bornerbroek
Meesterhuis:	Ypeloschoolweg, Ypelo
Fayersheide:	Walstraat, Vriezenveen
Noordikslaan:	Noordikslaan 47, Almelo
Korenmoen:	Korenmoen 'De Hoop', Nieuwstraat 71, Almelo
Erve Peeze	Informatiecentrum de Doorbraak, Bornerbroek

Hieronder vindt u de activiteitenkalender. De meest actuele versie vindt u op www.natuurhusalmelo.nl

Tip! De activiteitenkalender is uitneembaar, dus bewaren aan het prikbord kan!

FEBRUARI 2017

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
vr 10 t/m zo 12	Langlaufweekend Oderbrück (Harz)	onbekend	onbekend	Robert Kramer, 06-10687885 Robertkramer59@gmail.com	Nivon	onbekend
zo 12	Scharrelkids 4 t/m 6 jaar Sporen zoeken; laarzen mee; bij slecht weer binnen-activiteit	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	Tot 10 feb. 19.00 uur scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
zo 12	Scharrelkids 7 t/m 12 jaar Sporen zoeken; laarzen mee; bij slecht weer binnen-activiteit	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	Tot 10 feb. 19.00 uur scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
wo 22	Jaarvergadering + lezing Geert Borgonje	20.00- 22.00	De Schouw	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	leden gratis, niet-leden € 3

MAART 2017

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
maart	Cursus Natuurrouder 7 bijeenkomsten van 2,5 uur + excursies Ervarend leren!	maandag-avonden	onbekend	cursus@natuurhusalmelo.nl 0546-451483 (ma-di-wo)	IVN	onbekend
za 4	Sterrenkijkavond 'Landelijke Sterrenkijkdagen'	19.30-22.30	Erve Peeze	www.astrona.nl	AstronA	gratis
za 11	Tuinexcursie Dinkeltuin in Denekamp, voorjaarsbollen	onbekend	onbekend	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	onbekend
za 11	NL DOEET nestkasten timmeren voor alle kinderen	13.00-16.00	Tijdelijk Natuurhus	0546-862048	IVN	onbekend
zo 12	Wandelen	10.00	Canisius	Hans Rijper 06-18783009 info@nivonalmelo.nl	Nivon	vervoerskosten
zo 12	Scharrelkids 4 t/m 6 jaar Lieveheersbeestjes	10.00-12.00	Tijdelijk Natuurhus	tot 10 maart 19.00 uur scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
zo 12	Scharrelkids 7 t/m 12 jaarExcursie naar de korenmolen 'De Hoop' in Almelo	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	tot 10 maart 19.00 uur scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
wo 22	Informatieavond Coen Jansen 'Bijzondere planten'	20.00-22.00	De Schouw	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	leden gratis, niet-leden € 3
do 22	Vlindercursus	20.00-21.45	Tijdelijk Natuurhus	Nel Windt, 06 54 69 06 22	KNNV	leden € 5, niet-leden € 10 voor 2 cursusavonden
do 30	Vlindercursus	20.00-21.45	Tijdelijk Natuurhus	Nel Windt, 06 54 69 06 22	KNNV	leden € 5, niet-leden € 10 voor 2 cursusavonden

APRIL 2017

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
za 4	Thema avond Incl. koffie/thee	onbekend	Tijdelijk Natuurhus	www.astrona.nl	AstronA	leden gratis, niet-leden € 3
za 8	Voorjaarsbloemschikken					
zo 9	o.l.v. Annelieke Huurneman en Henny van der Veen	onbekend	Tijdelijk Natuurhus	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	leden € 20 niet-leden € 25
zo 9	Wandelen	10.00	Canisius	Theo van Dijk 0546-456933 info@nivonalmelo.nl	Nivon	vervoerskosten
zo 9	Scharrelkids 4 t/m 6 jaar nesten bouwen in het Nijreesbos	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	Tot 7 april scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
zo 9	Scharrelkids 7 t/m 12 jaar nesten bouwen in het Nijreesbos	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	Tot 7 april scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
za 22	Plantenruil	10.00-11.00	Beeklustpark	www.alemelo.groei.nl	Groei & Bloei	gratis

MEI 2017

datum	activiteit	tijd	plaats/vertrek	aanmelding	vereniging	kosten
zo 7	Lentefair	11.00-16.00	Beeklustpark	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	gratis
begin mei	Consumententoets	onbekend	onbekend	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	gratis
vr-zo	Voorjaarsweekend alleen bij voldoende belangstelling	onbekend	onbekend	info@nivonalmelo.nl	Nivon	onbekend
za 20 of zo 21	Scharrelkids 4 t/m 6 jaar Ooievaars; excursie 'De Lokkerij' naar de Wijk in Drente	onbekend	Tijdelijk Natuurhus	tot 19 mei scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
za 20 of zo 21	Scharrelkids 7 t/m 12 jaar Ooievaars; excursie 'De Lokkerij' naar De Wijk in Drente	onbekend	Tijdelijk Natuurhus	tot 19 mei scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
zo 21	Zonnewijzerwandeling o.l.v. Maarten van Woerkom	13.00-14.30	Ootmarsum	www.astrona.nl	AstronA	leden gratis, niet-leden € 3
do 25	Fietsen Hemelvaartsdag	10.00	onbekend	Theo van Dijk 0546-456933 info@nivonalmelo.nl	Nivon	gratis

Vlindercursus 2017: Biotopen zijn belangrijk

Jaap van de Woord, Vlinderstichting

Vlinders gedijen niet overal. Ze stellen eisen aan hun leefomgeving. Een gebied, waarin de vlinder in alle levensfasen (ei, rups, pop en imago) kan leven, wordt biotoop genoemd. Om die kwalificatie te verkrijgen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Een eerste vereiste is de aanwezigheid van waardplanten, waarop de eitjes afgezet kunnen worden en waar de rupsen hun vraatzucht kunnen botvieren.

Variatie in de begroeiing daar omheen is van belang om de rups, de pop en de vlinder de gelegenheid te geven zich op te warmen in de ochtenduren, beschutting te zoeken bij felle zonneschijn of te schuilen bij slecht weer. Voor de vlinder is de aanwezigheid van voldoende nectarplanten om voedsel uit te peuren van vitaal belang. Sommige vlinders bewaken een territorium en ze hebben dan een uitkijkpunt nodig om belagers te verjagen. Een goede biotoop is gevarieerd, zowel in de soorten planten, de hoogte van de begroeiing en in licht en schaduw.

'Ver'-factoren

Maar de verhoudingen in een biotoop veranderen voortdurend. Heidevelden vergrassen (pijpestrootje) en worden overwoekerd door opslag van berk en grove den. Open plekjes in het bos met gevarieerde bodembedekkers groeien dicht, de vegetatie sterft af als gevolg van

te weinig licht en daardoor onderkoeling. Het eindstadium is een saai bos. Maar vooral het weidelandschap in Nederland lijdt onder de druk van het agrarisch gebruik. Zeven 'ver'-factoren zijn hiervoor verantwoordelijk, namelijk verslonzing, versnippering, verwarming, verzuuring, vermesting, vervuiling en verdroging.

Om biotopen voor vlinders aantrekkelijk te maken en te houden zijn doordachte beheerplannen nodig. De vergrassing van heidevelden wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door stikstof- en ammoniakneerslag uit de lucht. Daar is direct niet iets aan te doen. Maar door het 'plaggen', het afgraven van de bovenlaag kan een 'oervorm' van de heide worden hersteld, waarop verloren flora weer tot bloei komt en bijvoorbeeld het heideblauwtje zich massaal kan manifesteren. Het periodiek verwijderen van jonge berkjes en dennen is ook raadzaam, maar dat moet niet gebeuren in het broedseizoen

<< Kamperfoelie

van de vogels, die zich op de heide thuis voelen, zoals de roodborsttapuit en de boomleeuwerik. Lange tijd gold de kamperfoelie als 'bospest' die te vuur en te zwaard bestreden moest worden. Inderdaad wurgt deze parasiet bomen, maar hij is ook de waardplant van de kleine ijsvogelvlinder, die op de Rode Lijst vermeld staat als 'bedreigd'. Sinds de kamperfoelie meer met rust gelaten wordt, zie je ook de kleine ijsvogelvlinder op steeds meer plaatsen terug. Van belang is dan ook om grote braamstruwelen te sparen, want die fungeren vanaf half mei als ware vlindercafetaria's.

Toestand boerenland zorgelijk

Ronduit zorgelijk is de toestand op het agrarische boerenland en met name in de weidegebieden. De gevoelde economische druk tot maximalisering van de opbrengst per hectare heeft ertoe geleid dat ons boerenland steeds meer verandert in een 'groene woestijn' met een dikke en dichte raaigrasmat, waarin geen dier meer kan leven.

Verrijking van de bodem leidt tot verarming van de flora en fauna. De typische 'boerenland-vlinders', zoals het icarusblauwtje, de argusvlinder, het bruine zandoogje, de grote en de zwarte geelsprietdikkopjes, het oranjetipje en het hooibeestje zijn op veel plaatsen dramatisch in aantal gekelderde. Maar tegelijkertijd is, dankzij onderzoek en experiment de kennis over effectieve beheersmaatregelen enorm toegenomen.

Maatschappelijk gezien staat het denken over duurzaamheid hoger op de agenda. Dat schept kansen. Op veel plaatsen kennen we 'Idylle-projecten', bloemrijke percelen die aantrekkelijk zijn voor insecten, met name bestuivers zoals bijen, hommels, maar ook vlinders. Langs akkers worden bloemstroken aangelegd door boeren, die begrijpen dat we niet zonder de hulp van de insectenfauna kunnen. Er zou nog een kleine wereld te winnen zijn, wanneer het beheer van wegbermen, slootranden, taluds en dijken op dezelfde manier en in dezelfde richting wordt ontwikkeld. Het gaat hier om een aanzienlijke hoeveelheid hectaren. Wanneer, om te beginnen, het maaibeheer op verrijking van de natuur gericht wordt, zou dat al een sprong voorwaarts zijn. Een andere keuze van maai-tijdstippen, gefaseerd maaien en afvoer van maaisel helpen al veel. Het kost wat meer, maar je krijgt zichtbaar waar voor je geld!

Een bijzonder project in dit geheel zou de Doorbraak kunnen zijn. Veertien kilometer beekoever bieden prachtige kansen voor een algemeen, niet alleen vlinder-vriendelijk beheer. Door de gefaseerde aanleg is er nu een toestand ontstaan, waarin verschillende stadia van flora-ontwikkeling zichtbaar zijn. Het zou een goed idee zijn om, te beginnen in 2017 systematische tellingen te verrichten van de fauna en flora in de diverse delen van dit gebied. Dat zou kunnen op een extensieve manier door op drie tijdstippen (in mei, juli en eind augustus) de voorjaars- en zomervlinders te tellen. Of intensief, door er één of meer monitoring-routes, volgens het recept van de Vlinderstichting in uit te zetten. In de cursus 'Vlinderen in Twente' zal hieraan aandacht worden besteed.

Geïnteresseerd? Doe ook mee met de vlindercursus 2017 op donderdagavond 23 en 30 maart 2017 van 20.00 tot 21.45 uur bij het Tijdelijk Natuurhus.

Ijsvogelvlinder

Cyclamen

Anne Nijs, Groei & Bloei

Wie kent niet het beeld van je moeder die in de winter cyclamen in de vensterbak had staan die ze een keer per week onderdompelde in een bak water. Zo vertroetelde ze deze kamerplanten. Als de zon scheen, een krant tussen de planten en het raam. Ik vond die planten niet erg mooi. Stijf, te felle kleuren.

Hoe anders denk ik over de veel kleinere tuincyclamen, die geschikt zijn om op een schaduwrijke plek onder licht struikgewas of onder bomen te planten. Beslist niet in de felle zon. Als ze het naar hun zin hebben vermeerderen ze zich vanzelf. Ze houden er niet van verplaatst te worden!

Het is het proberen waard om cyclamen aan te schaffen en te planten in de tuin. De cyclamen zijn goed te combineren met Helleborussen, Primula's, Longkruid en vooral de kleinere bloembollen zoals het Sneeuwkllokje, vroege Crocussen en de Sterhyacint.

Voor beplanting in de tuin kennen we drie soorten: Cyclamen Europaea, Cyclamen Neapolitanum (synoniem Cyclamen hederifolium) en Cyclamen Coum. (Verder weg in Iran groeit de Cyclamen persicum, de huiskamer-cyclamen.)

Bij alle soorten komen de kleuren wit, roze, violetpurper en bijna rood voor. Alle Cyclamen behoren tot het

geslacht Primulaceae, de Sleutelbloemfamilie. De naam cyclamen is afgeleid van het Griekse woord kuklos, dat cirkel betekent. Zowel de afgeplatte knol, als de groeiwijze van de plant is cirkelvormig.

Cyclamen Europaea

Zoals we van de naam kunnen afleiden komen deze cyclamen vooral in het Middellandse-zegebied in het wild voor.

Herfstbloei: Cyclamen Neapolitanum/hederifolium

De plant is inheems van Zuid-Frankrijk tot Griekenland en Turkije. Deze cyclamen bloeien al vanaf september, oktober en gaan daarmee door tot eind december, zo lang de temperatuur niet te laag wordt. Ze bloeien al voordat er blad aan de planten zit. Het mooi getekende blad blijft tot in het vroege voorjaar aan de plant.

<< Cyclamen hederifolium

Het blad ziet eruit als een omgekeerd hartje. De plant is ook geschikt als droogbloei! Hij heeft dan geen water of aarde nodig. Heel leuk op een laagje mos. De cyclamen is dan ook heel geschikt als rotsplant.

Voorjaarsbloei: Cyclamen Coum

Deze cyclamen wordt ook wel Kleine Cyclamen genoemd. Ze bloeien in het voorjaar. Ze hebben prachtig donkergroen rondbladig blad met meestal witte aderen. De Cyclamen coum komt oorspronkelijk uit de regio tussen Bulgarije en het noorden van Israël, in de Kaukasus en tot in Noord-Iran. Ze staan graag in de halfschaduw op kalkrijke, lemige grond. Zorg ervoor dat ze niet overwoekerd worden door buurplanten.

Verzorging van een cyclamen

Plant de knollen ongeveer 3 cm diep, een beetje schuin, zodat er geen water op de knol kan blijven staan. (Kijk goed naar de knol: de herfstcyclamen heeft zowel de wortels als de scheut aan de bovenkant!). De herfstcyclamen heeft de voorkeur voor een niet te natte plek. De voorjaarscyclamen kan in de zon en schaduw, maar de grond moet wel vochtig zijn. Ze staan het liefst in kalk- en humusrijke grond. Verbeter de grond met compost.

Bladstengels en zaad

Op zandgrond kunt u wat bentoniet toevoegen (onder de wortels) bij het planten. Soms zijn knollen moeilijk in bloei te krijgen. Daarom is het aan te raden in pot gekweekte plantjes te kopen. Plant ze na aankoop zo snel mogelijk. Bij droogte wel water geven. Ze zaaien zichzelf uit in de tuin. Het duurt wel een paar jaar voordat de zaailingen gaan bloeien. Na de bloei werken de knollen zich wat omhoog. Bedek de knollen dan met wat compost of (blad-)aarde.

Kweken

Verzamel in de zomer de opgerolde bloemstelen die de zaaddozen bevatten en bewaar de zaden als ze opengaan. Week de zaden een nacht in water en zaai ze in een gelijk mengsel van potgrond en scherp zand, even diep als de zaden dik zijn. Geef water en dek af met transparant plastic. Zet de zaden op een lichte plaats bij een temperatuur van 16 graden. Verwijder het plastic als de zaden opkomen. Laat ze een jaar buiten groeien en verpot ieder knolletje laat in de zomer of najaar in een eigen potje. Uitplanten kan als het groot genoeg.

Blad van Cyclamen Coum

Kraanvogels kijken in Diepholz

Martin Mulder, IVN

Één keer per jaar gaat het IVN – net als vele andere vogelliefhebbers - naar de veenmoerassen ten Noordoosten van Osnabrück. Elk jaar kun je daar tienduizenden kraanvogels aanschouwen, die daar een tijdje verblijven in hun najaarstrek naar het zuiden. De kraanvogel (*Grus grus*) broedt in Scandinavië en overwintert in Zuid Spanje tot Noord Afrika. Ze zoeken in de trek de open liggende akkerbouwlanden op om wat te eten te vinden en ze slapen graag met de poten in het water in grote veenmoerassen. Rond Diepholz liggen verspreid tientallen veengebieden, waarbij ze de moerassen met open plas-gebieden opzoeken om tegen de avond in te vallen na een dag eten zoeken.

Grote dieren die ook nog niet zo veel in het dagelijks leven waargenomen worden, vinden we leuk om op te zoeken. Vooral rond de tot de verbeelding sprekende kraanvogel, die wereldwijd in diverse soorten voorkomt, zijn vele mythen ontstaan. Het Zuid-Amerikaanse volk de Azteken zijn er zelfs naar vernoemd. (zie voor vele mooie verhalen het internet)

Dit jaar zijn er in dit moerassen-gebied zo'n 60.000 kraanvogels geteld. Als je dan een groot deel daarvan tegen de avond aan in een moeras ziet landen met veel getoeter in de lucht, en je hebt ook nog een prachtige avondzon die ze mooi in het licht zet, dan is dit een bijzonder schouwspel om waar te nemen. En als 'toetje' komen de vogels die wat later naar bed gaan – de duizenden ganzen – ook nog massaal de slaapplaatsen opzoeken.

Natuurbescherming heeft aandacht nodig; je moet het bijzondere van die natuur ook aan de mens laten zien om het belang en de schoonheid er van te laten ervaren. Maar dit massale natuur beleven heeft een keerzijde, want verstoring ligt altijd op de loer en kan datgene dat je graag wilt behouden juist doen verdwijnen. De kraanvogels hebben het wereldwijd moeilijk, dus dat zegt genoeg.

Ik heb met nog een paar liefhebbers echter op die eerste zaterdag van november wel enorm genoten van deze mooie kraanvogeldag, onder deskundige leiding van IVN-gids Henri Jansen.

Natuur geneest

Heermoes

Pierre Marnette, KNNV

U bent hem vast wel eens tegengekomen, Heermoes (*Equisetum arvense*), zo'n stakerige groene plant zonder bloemen. Op de ronde stengel ziet je kransen van takjes. Zowel de stengel als de takken bestaan uit een soort van compartimenten die je uit elkaar trekken kunt trekken. Herkent u dit niet? Ik heb het over een vertegenwoordiger van de familie van de Paardenstaarten. Een familie die al voorkwam in het carboon (345-280 miljoen jaar geleden), met soorten die toen zo groot konden worden als bomen. Het is een familie die geen zaden voortbrengt maar sporen. De paardenstaart-familie in ons land telt zo'n 11 soorten waarvan er vier op de rode lijst van bedreigde soorten staan en dus kwetsbaar en weinig voorkomen.

Paardenstaarten bevatten een grote hoeveel kiezelsuur, dat hun weefsels verstevigd en soms ruw aanvoelen. Een soort, Schaafstro (*Equisetum hyemale*) werd vroeger veel gebruikt als schuurmiddel voor hout, bijvoorbeeld het glad maken van klompen. De Latijnse naam *Equisetum* is afgeleid van 'equis (paard) en saet (borstel) of setrum (staart). Arvense is afgeleid van 'arvum' (akker, bewerkt veld.)

Van de in ons land voorkomende paardenstaartsoorten is alleen Heermoes geschikt als geneeskrachtig kruid. De andere soorten bevatten namelijk een te hoog gehalte aan giftige alkaloiden. Veel plantensoorten bevatten deze stoffen als bescherming tegen insectenvraat.

Geneeskrachtige werking

- Heermoes bevordert de aanmaak, het herstel en de soepelheid van bindweefsel doordat het de aanmaak van volwaardig collageen (een essentieel bestand-deel van bindweefsel) bevordert. Daardoor herstelt, versterkt en versoepelt het skelet, kraakbeen, pezen, gewrichtsbanden, huid en nagels.

Bijvoorbeeld; botontkalking, peesontstekingen, sport-letsels, verzwikkingen

- Het verhoogt de weerstand van bindweefsels tegen ontstekingen
- Helpt elastische weefsels van vitale organen, zoals longen, de aorta- en vaatwand. Remt het verouderingsproces van bovenstaande weefsels
- Heermoes bevordert de wondgenezing
- Werkt remineraliserend, mineraalaanbrengend door de hoge mineraalinhoud, zoals silicium, calcium, mangaan, magnesium, natrium, ijzer, zwavel zink, selenium, chroom, kobalt, fosfor
- Heeft een versterkende, ontstekingswerende werking op blaas, nieren en urineleiders
- Het is een mild vochtafdrijvend middel dat versterkend werkt op de samentrekkende werking van de slijmvliezen van de urinewegen
- Het helpt nierstenen voorkomen
- Heermoes is een goed middel bij chronische bronchitis en longtuberculose, ontstoken amandelen, ontstekingen van het mondslijmvlies en ontstoken of bloedend tandvlees

noch visch

(duurzaamheid deel 3)

Martin Mulder, IVN

Iemand die de betekenis 'vleesch noch visch' meekrijgt, is volgens van Dale een nietig persoon, een mens zonder kleur. Dat gaat niet op voor een vegetariër, ook al eet deze vleesch noch visch. Vegetariërs zijn mensen die een principiële levenshouding aannemen om met zichzelf in het reine te blijven en die daarnaast vooral ook een signaal willen afgeven naar hun leefomgeving op het zo duurzaam mogelijk omgaan met alles wat de aarde ons te bieden heeft.

De grens daarin is voor de meeste vegetariërs de mate waarin de te maken keuzes financieel haalbaar zijn en waarin ze vinden dat ze maatschappelijk nog kunnen functioneren. Daarom handelt geen vegetariër hetzelfde. Veel vegetariërs consumeren bij voorkeur zo veel mogelijk verse groenten en fruit van biologische teelt. Ze gebruiken graag seizoenproducten uit de directe woon-omgeving en geen aardbeien uit Australië die met een luchtvervuilend vliegtuig naar Nederland zijn vervoerd.

Menselijke gezondheid

Sommige studies beweren dat vegetariërs gezonder zijn en langer leven dan vleeseters. Ook zijn er studies die erop wijzen dat de consumptie van vis en gevogelte gezonder is dan die van wild, rund- en varkensvlees.

Veganist of lactovegetariër?

Het is mogelijk om volledig zonder dierlijke producten te leven, zonder daarbij je gezondheid in problemen te brengen. De extreemste vorm van vegetarisme zie je bij de fruit-tariër. Die consumeert alleen maar vruchten van planten, om zo geen planten of dieren te hoeven doden. Dat is in een 'normaal' leven niet vol te houden en staat ook erg ver van de natuur van de mens af. Evolutionair gezien is Homo sapiens (de mens) een omnivoor (alles-eter), hoewel er volkeren zijn die praktisch of helemaal geen vlees eten. Bijvoorbeeld binnen het hindoeïsme is een grote stroming die een vegetarische leefwijze voorschrijft. De meeste vegetariërs zijn echter lacto-vegetariër (inclusief melkproducten) en/of ovo-vegetariër (inclusief eiprodukten).

<< Vleesvarkens in de bio-industrie mogen maximaal 4 tot 7 maanden leven, voor zover je het leven mag noemen. Een varken kan normaal 15 tot wel 25 jaar oud worden

Vegetarisch eten kan ook gewoon lekker zijn

Wereldvoedselprobleem

Sinds de 2^e wereldoorlog is de wereldbevolking gegroeid van 2 naar nu zo'n 7,3 miljard mensen. Al die mensen moeten gevoed worden. Als al het beschikbare eten eerlijk verdeeld zou worden, dan komen we allemaal tekort.

Broeikasgassen

Wereldwijd is 18% van de broeikasgassen afkomstig van de veehouderij. 65% van het door de mens geproduceerde lachgas (N₂O) is afkomstig van de veeteelt (draagt 310 x meer bij aan het broeikaseffect dan CO₂), en 37%

van al het methaangas (CH₄) is afkomstig van de veeteelt en dat draagt 23 x meer bij aan het broeikaseffect dan CO₂. Dus naast het afkicken van de verslaving aan benzineslurpende auto's zouden we ook nodig moeten afkicken van onze vleesverslaving om klimaatverandering af te remmen.

Zorg voor natuur en milieu (lucht, bodem, water)

Voor de productie van plantaardig voedsel is veel minder landbouwgrond nodig dan voor vleesproductie. Het mestoverschot (ammoniak) en de gebruikte medicijnen belasten het milieu. De wereld kent 49 miljoen km² bruikbare landbouwgrond, waarvan 69% gebruikt wordt als begrazingsland voor vee. Van de overgebleven 31% akkerbouwland wordt nog eens 25% gebruikt voor de verbouw van veevoedergewassen. In totaal is dus 76% van het landbouwoppervlak ingezet voor de veeteelt, en dat is ongeveer 29% van al het landoppervlak dat we hebben.

Bescherming van de wereldzeeën en haar biodiversiteit

Vis eten is in principe gezond voor de mens. Maar de vele vissoorten die wij eten, worden met voortbestaan bedreigd. We kunnen met onze huidige technieken de zeeën gemakkelijk leegvissen. Soorten als zalm, kabeljauw, tonijn, paling, enz., enz. worden momenteel in hun voortbestaan uiterst bedreigd. Als je wilt zien hoe de vangst op dolfijnen en walvissen in de praktijk er uit ziet, dan wil je daar niets meer mee te maken hebben. Veel van deze veelgeconsumeerde vissoorten worden tegenwoordig in kunstmatige viskwekerijen vermeerderd en vetgemest. Bijvoorbeeld een zalm is een vis die van nature in zijn leven ongeveer 10.000 km. aflegt van de bovenstroomse geboorteplek naar de open oceaan en weer terug. Die instinctieve drang om de wereld over te trekken is zo groot, dat de in gevangenschap gekweekte dieren allemaal 'gek' worden van de stress.

Markthandel Hans Wesselink
Aardappelen en fruit

Ook voor Uw fruitmanden

Bestellingen worden ook thuis gebracht

Tel: 0546 822 523

GP

Viskweek in overvolle bakken met visvoer gemaakt van deels 'bijvangst' uit de natuurlijke wateren. Verre van duurzame voedselproductie!

Medeleven met dieren

Dit motief kan voortkomen uit het bezwaar tegen het doden van dieren in het algemeen of de specifieke afkeer van de bio-industrie in het bijzonder (viskwekerijen incl.). Je kunt er voor kiezen om wel dieren te eten die een goed leven hebben gehad, zoals vlees uit de jacht of de visserij of uit diervriendelijke dierenhouderij.

Vrije uitlooppkippen leggen vrije uitloopeieren. Massa productie zonder te veel dierenleed

Religieuze of spirituele redenen

Het boeddhisme en jaïnisme gaan uit van het 'niet kwetsen van dieren'; strikt uitgelegd leidt dit tot een vegetarisch dieet. Joden en moslims eten geen varkensvlees (onreine dieren) en hindoes eten geen rundvlees (koeien zijn heilig) of zijn volledig vegetarisch. Mensen die in reïncarnatie geloven, voelen schroom voor de mogelijke consumptie van een familielid. Want elk levend wezen is 'beziel'd en gaat na dit leven over in een hogere zielengroep.

Wij als 'de mens', Homo sapiens, zijn allen omnivoren, dus alleseters. Wij zijn biologisch dusdanig geëvolueerd dat we kunnen leven van een dieet van vers fruit en verse groenten, met alleen af en toe wat vlees. Hoewel vlees van oudsher wel onderdeel van het menu was, was het tot de 20e eeuw geen hoofdbestanddeel. Een evenwichtig plantaardig menu levert met gemak alle eiwitten die een mens nodig heeft om gezond te kunnen leven. Het dagelijks eten van vlees is een naoorlogse verworvenheid die we echter maar moeilijk los kunnen laten. Het is een statussymbool geworden van de rijke kapitalistische mens.

In de huidige mate mee blijven werken aan de overmatige consumptie van vlees en vis is met de toenemende omvang van de wereldbevolking eigenlijk niet meer uit te leggen. De vleesconsumptie zal volgens de FAO (VN wereldvoedselorganisatie) tot 2050 nog gaan verdubbelen. Aan u de vraag of de aarde en haar biosfeer en atmosfeer voldoende veerkracht zal tonen om dit te kunnen.

Kalveren in groepshuisvesting is beter dan het kistkalf, maar lekker buiten bij je moeder lopen is er nog steeds niet bij

HAN'S NATUURVOEDING

Het biologische avontuur voor al uw dagelijkse boodschappen!

Wij verkopen producten uit de biologische landbouw waar het respect voor mens, dier en plant voorop staat.

Openingstijden

Maandag t/m vrijdag 09.00 - 18.00 uur
Zaterdag 09.00 - 17.00 uur

Han's Natuurvoeding • Schuttenstraat 4
7607 JA Almelo • Tel.: (0546) 81 00 25

www.hansnatuurvoeding.nl

Van de jonge natuurliefhebbers

Scharrelkids 2017

Yvonne Kuiphuis en Lynn Smit, IVN

Februari: Sporen zoeken

We gaan met z'n allen het bos in en sporen zoeken. Van welk dier zijn die voetafdrukken en veren en hoe kun je zien of een muis of de eekhoorn van die dennenappel heeft gegeten? Neem je laarzen mee.

Als het weer het niet toelaat om het bos in te gaan, wordt er voor een alternatieve binnenactiviteit gezorgd.

Zondag 12 februari van 10.00 tot 13.00 uur, beide groepen, Tijdelijk Natuurhus. Aanmelden kan tot uiterlijk 10 februari.

Maart: 4 t/m 6 jaar Lieveheersbeestjes

Iedereen kent ze: de lieveheersbeestjes: een klein torretje, met een schild met stippen. Maar waarom hebben ze stippen? Wat doen ze overdag en houden ze ook een winterslaap? We laten je zien hoe een lieveheersbeestje leeft en wat de antwoorden op deze vragen zijn. En we maken een eigen lieveheersbeestje om mee naar huis te nemen.

Zondag 12 maart voor kinderen van 4 t/m 6 jaar. Van 10.00 tot 12.00 uur, Tijdelijk Natuurhus. Aanmelden kan tot uiterlijk 10 maart.

Maart: 7 t/m 12 jaar naar de Koren- molen

Heb jij je wel eens afgevraagd hoe dat broodje in jouw hand gemaakt is? Vast wel. Heb jij je ook wel eens afgevraagd of mensen vroeger ook zulke lekkere broodjes aten? Of dat broodje net zo lekker is, weten we niet, maar we weten wel dat ze vroeger ook brood aten. Om brood te maken, heb je meel nodig en meel wordt gemaakt van graankorrels, zoals tarwe, rogge en gerst. Hoe dat meel vroeger, maar ook nu nog soms gemalen wordt gaan we deze ochtend horen en zien in de molen "De Hoop" in Almelo. We worden rondgeleid door een molenaar die ons alles verteld en demonstreert.

Zondag 12 maart 10.00 tot 13.00 uur. Vertrek om 10.00 uur bij het Tijdelijk Natuurhus. Aanmelden kan tot uiterlijk 10 maart.

April: Nesten bouwen

De vogels gaan weer druk in de weer om een nest te maken om straks hun eieren in te leggen. Met alle kinderen gezamenlijk gaan we naar het Nijreesbos: met z'n allen verzamelen we takken, mos, gras enz. en bouwen we samen onze 'eigen' unieke en knusse vogelnesten. Als tussendoor-activiteit bleek het nest bouwen zo'n leuke activiteit dat we er nu de hele ochtend de tijd voor nemen.

Zondag 9 april, van 10.00 tot 13.00 uur, beide groepen. Verzamelen bij Tijdelijk Natuurhus. Aanmelden kan tot uiterlijk 7 april.

Mei: Ooievaars

Zaterdag 20 of Zondag 21 mei, gaan beide groepen op excursie naar "De Lokkerij" in de Wijk in Drenthe. Dit is een buitenstation voor ooievaars. Daar kunnen we deze vogels in het echt van heel dichtbij bekijken en alles te weten komen over hoe ze leven. De juiste datum en tijd wordt nog nader bekend gemaakt.

Verzamelen bij het Tijdelijk Natuurhus. Aanmelden kan tot uiterlijk 19 mei.

Elly Bruggeman, natuouder van het eerste uur

Jenny van Dorsten, IVN

De Groene Cursus was het begin van bijna vijfendertig jaar betrokkenheid van Elly Bruggeman bij het belangrijkste doel van het IVN, educatie. Ze was natuouder van het eerste uur, al voor ze lid werd van het IVN. Met de natuur had ze eigenlijk niet zoveel. Ze was een flatkind. Wel graag buiten, op de fiets en met vakantie.

De Groene Cursus die Elly deed was een bijzondere, er zat een avond didactiek bij, want het was de bedoeling dat de deelnemers als natuouder op de scholen van hun eigen kinderen gingen werken. En dat deden ze later op de Haghoekschool, de Weier, de Poort en de Jan Jans. De zus van Betsy, Minie uit Eindhoven had er al ervaring mee en daar konden ze uit putten. Het was pionierswerk en succesvol. Allen vonden het belangrijk dat kinderen niet alleen met lesboekjes in de klas zaten. Ze moesten zien hoe het buiten in de echte natuur was en dat ervaren.

Elly bleef natuouder tot beide kinderen de basisschool verlieten. Zij en haar collega's werden veel gevraagd om op andere scholen te gidsen. Dat werd op een gegeven moment toch wat te veel en ze besloten om zelf de natuoudercursus te organiseren. Best intensief, dertien avonden per jaar en de excursies die erbij hoorden. Het liep als een trein.

Inmiddels was ze lid van het IVN geworden, deed één van de eerste Natuurgidsencursussen en werd lid van het afdelingsbestuur, hielp bij de jaarlijkse tentoonstellingen voor de basisscholen. Multi inzetbaar, op haar kon je rekenen, want afspraak was afspraak voor haar. Ze was één van de grondleggers en medewerkers van 't Web, de voorloper van het Natuur- en Milieucentrum. Jarenlang was dat gehuisvest in de kelder van het OAC, het voormalige politiebureau aan de Wierdensestraat.

Het IVN wilde meer: voor de natuur- en milieueducatie in Almelo was een beroepskracht nodig, die de continuïteit zou kunnen waarborgen. Dat werd Eline Boxem, die aanvankelijk meer op het grijze milieu georiënteerd was, maar zich de groenverbinding binnen de kortste keren eigen maakte. De taak van het team werd toen van een initiërende een meer uitvoerende taak, leskisten controleren en klaarzetten.

Het Natuur- en Milieucentrum verhuisde naar de Deldensestraat. Te klein eigenlijk, maar er was andere ruimte: buiten. Ze zagen het als een tussenstap. Dat buiten vormde de uitdaging voor Elly. Zij maakte het eerste ontwerp voor de tuin en dat werd door de gemeente uitgewerkt. Jarenlang werkte ze er in, met wisselende hulpen tot twee jaar geleden Harry Kuiphuis er bij kwam. Wanneer het tuinseizoen voorbij is stopt ze, al blijft ze incidenteel hulp bieden.

Steeds meer komt men er achter dat er minder conflicten zijn in een stedelijk gebied wanneer er een bewegingsuitlaatklep is. Het groen, soms gewoon ruig, braakliggend terrein is er eigenlijk niet meer. Wat vroeger heel gewoon was en wat je het meeste deed, buiten spelen dat is niet gewoon meer. Kinderen leren steeds minder om met buiten om te gaan. Misschien moet je de gaten die in de stad vallen niet meer met huizen vullen maar met stadslandbouw. "Buiten, groen is noodzaak voor het welzijn van mensen, geen luxe", vindt Elly.

Bescherm uw kostbare bezit

- Plaagdierbestrijding
- Houtwormbestrijding
- Bedrijfshygiëne

DIERPLAAG CONTROL
Specialist in preventie en bestrijding

Tel. 0546 563017
www.dierplaatcontrol.nl

Dierplaatcontrol heeft de volgende certificeringen:

KAD VCA EYM IPM

Vrienden van Natuurhus Almelo

Gouden vrienden van Natuurhus Almelo

- Accountantskantoor Wansink & partner
- BJZ.nu bestemmingsplannen
- Gemeente Almelo
- Huize Almelo
- Kees Smit Tuinmeubelen
- Mentink Advies
- Netwerkschool ROC van Twente
- Provincie Overijssel
- Rabobank Noord Twente
- Saxion HBO Bouwkunde
- Stichting Almelo Parkstad
- Stichting Plattelands Ontwikkeling Almelo
- Trivium Meulenbelt Zorg
- VanMarleWitbreuk BV
- Voskamp Zonnepanelen
- Waterschap Vechtstromen
- Woningstichting Beter Wonen
- Woningstichting St Joseph

Vrienden van Natuurhus Almelo

- Aannemersbedrijf J. ter Horst
- Aermast Holland BV
- AOC
- Asito
- Bartels Ingenieurs
- Benadvido
- Benchmark electronics
- Bibliotheek Almelo
- Bleekkerk
- BLM Architecten BNA –
- Bouwmeester Vastgoed
- Brusse & Masselink Advocaten
- Cogas Duurzaam
- Duurzaam Netwerk Almelo
- Engberink Technische Installaties
- Gebr. Löwik Bouw- en Betonbedrijf B.V.
- GGD
- Giesen architectuur
- Groen Links
- Han's Natuurvoeding
- Hegeman Bouw
- Hof 88
- Indiëcomité
- Installateur Van Kooten
- Kinderopvang De Cirkel
- Lions
- Löwik Installatietechniek
- Nielz
- Notariskantoor Bolding
- Pilkington glas
- Regio Twente
- Schröder Bouw Management
- Scoop
- Sensata
- Sesamacademie
- Slingerbeurs
- Soweco
- Stichting De Klup Twente
- Stichting Pioneering
- StraC Communicatieadvies
- Studio WDG
- Subsidie-adviesbureau Considium
- Twente Milieu
- UT Twente
- Wetenschapswinkel
- VAC Almelo
- Vereniging Vakopleiding Bouwberoepen Almelo en omstreken
- Weidevogel Reclameproducties
- Weppster
- Wessels Print en Sign
- Woningstichting Mijande
- ZorgAccent (Woonzorgcentrum De Hofkamp)

Vriend worden?

Wilt u ook VRIEND worden van het Natuurhus? Meld u aan via www.natuurhusalmelo.nl/vrienden.

Wie werken mee aan Natuurhus Almelo? Kijk op www.natuurhusalmelo.nl > organisatie voor meer informatie over het bestuur en de verschillende betrokken werkgroepen.

Niet weggooien

Heeft u het Natuurhusblad Almelo gelezen? Gooi het niet weg, maar leg het bijvoorbeeld in de wachtkamer van uw huisarts of therapeut of in de huiskamer van een sportvereniging, wijkcentrum of bibliotheek. Zo hebben meer mensen leesplezier! Alvast bedankt voor uw medewerking!

Natuurhus Natuurhus Almelo

Het Magazine Natuurhus is een gezamenlijke uitgave van:

AstronA

AstronA (Astronomie onderwijs Almelo) is een groep van vijf enthousiaste amateur-astronomen die met hun interesse en kennis van sterrenkunde willen delen met jong en oud in en om Almelo. Zij geven lezingen en verzorgen lessen waarbij uiteraard ook telescopen niet ontbreken. Leden van AstronA kunnen deelnemen aan de activiteiten.

www.astrona.nl

Imkersvereniging 't Iemenschoer

't Iemenschoer is de imkersvereniging van Almelo en omstreken en is een van de 220 afdelingen van de Nederlandse bijenhoudersvereniging NBV. Hoofddoel is het bevorderen van de bijenteelt door onder andere voorlichting op scholen en markten, organisatie van thema-avonden en begeleiding van nieuwe imkers die naast een persoonlijk mentor traditiegetrouw hun eerste bijenvolk van de vereniging krijgen.

www.iemenschoeralmelo.nl

IVN

Het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN) is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu, door middel van voorlichting en educatie. Almelo is een van de 180 IVN-afdelingen die in Nederland actief zijn. IVN Almelo organiseert cursussen en activiteiten. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Mens & Natuur'.

www.natuurhusalmelo.nl

Groei & Bloei

Groei & Bloei maakt mensen bewust en enthousiast voor een groene omgeving in en rondom huis en in de natuur in het algemeen. De vereniging Groei & Bloei heeft landelijk 147 afdelingen. De afdeling Almelo en omstreken organiseert informatie-avonden, excursies, workshops, cursussen, plantenruildagen, open tuinenweekenden en buitenlandse tuinenreizen. Leden ontvangen het maandblad 'Groei & Bloei'.

www.almelo.groei.nl

KNNV

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) is een landelijke vereniging voor veldbiologie. De leden houden zich actief bezig met natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming. KNNV organiseert excursies, lezingen, dia- en film-avonden. Er is ook een inventarisatiewerkgroep actief. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Natura'. De afdeling Almelo bestaat al meer dan 100 jaar en was de eerste KNNV-afdeling in Twente.

www.knnv.nl/twenthe

Nivon

Nivon Almelo is een afdeling van het Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk (Nivon). Het Nivon is er voor iedereen die zichzelf en anderen wil versterken in de zoektocht naar een eerlijke en groene toekomst. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Toorts' en korting op het verblijf in Nivonaccommodaties in binnen- en buitenland.

www.nivon.nl

Vriend

Als vriend van de Stichting Natuurhus of als lid van één van de deelnemende verenigingen heeft u vele voordelen:

- U steunt het project Natuurhus, dat geld nodig heeft om het gebouw in het Hagenpark te kunnen realiseren.
- Deelnamemogelijkheid aan de lokale activiteiten van alle verenigingen tegen dezelfde voorwaarden als de leden.
- U kunt vrijwilliger worden bij een van de vele werkgroepen en u zo verdiepen in wat u interesseert.

- U ontvangt 4 x per jaar het gezamenlijke Natuurhus-magazine per post.
 - U ontvangt periodiek een digitale nieuwsbrief.
 - Gratis koffie, thee en fris (kleine groepen) in het Tijdelijk Natuurhus in 2015 (bij normaal gebruik, ter beoordeling van het bestuur).
- Zondags is het Tijdelijk Natuurhus niet meer geopend. Wilt u vriend worden van de Stichting Natuurhus voor minimaal € 24,- per jaar? Dat kan! Meld u aan als Vriend op de website www.natuurhusalmelo.nl/vrienden.

*Een nieuwe pas
aanvragen*

*tijdens uw
lunchpauze.*

Met onze online diensten kunt u meer dan u denkt.

De meeste bankzaken regelt u makkelijk en snel online. Gewoon op het moment dat u dat wilt. Dus ook het aanvragen van een nieuwe bankpas heeft u via rabobank.nl of de Rabo Bankieren App in een handomdraai geregeld.

Ga naar www.rabobank.nl/zelfregelen of de Rabo Bankieren App

Rabobank

Een aandeel in elkaar

VAN KOOTEN
DAK- EN INSTALLATIETECHNIEK

Compleet in installaties

AL SINDS 1920 DE ZORG VOOR UW WOON- EN WERKKLIMAAT

INSTALLATIEXPERTS
VEELZIJDEG-BETROUWBAAR

VERWARMING
 AIRCO/LUCHT
 ELECTRO/BEVEILIGING
 LOODGIETERSWERK
 SANITAIR
 DAKBEDEKKING
 TECHNISCH BEHEER

Almelo Telefoon 0546 - 58 10 10 Nijverdal Telefoon 0548 - 62 20 19 Internet www.vankootenbv.net